

PODPORUJEME
KREATIVITU
KOŠICE2013
EUROPSKE HLAVNÉ MESTO KULTÚRY

2 k o n v e r g e n c i e

1
2

FESTIVAL KOMORNEJ HUDBY | KOŠICE
5 - 9 JÚN 2012

05 | 06 | 2012

20:00 | PREMONŠTRÁTSKY KOSTOL NAJSVÄTEJŠEJ TROJICE
THE DOWLAND PROJECT

06 | 06 | 2012

19:00 | DOMINIKÁNSKY KOSTOL SÓLOVÝ RECITÁL
HOMO HARMONICUS SÓLOVÝ RECITÁL
BORIS LENKO | AKORDEÓN

20:30 | DOMINIKÁNSKY KOSTOL
SILENZIO
BEETHOVEN | GUBAJDULINA

07 | 06 | 2012

17:00 | VÝCHODOSLOVENSKÁ GALÉRIA Hlavná 27
ROZHOVORY O FESTIVALE

18:00 | VÝCHODOSLOVENSKÁ GALÉRIA Hlavná 27
CLASSIC MALTS SÓLOVÝ RECITÁL
RONALD ŠEBESTA | KLARINET

20:00 | DOMINIKÁNSKY KOSTOL
ODPOVEDE BEZ OTÁZOK SÓLOVÝ RECITÁL
IGOR KARŠKO | HUSLE

08 | 06 | 2012

18:00 | VÝCHODOSLOVENSKÁ GALÉRIA Hlavná 27
CAGE FULL OF MUSIC SÓLOVÝ RECITÁL
NORA SKUTA | KLAVÍR

19:30 | VÝCHODOSLOVENSKÁ GALÉRIA Hlavná 27
CELLO SOLO SÓLOVÝ RECITÁL
JOZEF LUPTÁK | VIOLONČELO

21:00 | VÝCHODOSLOVENSKÁ GALÉRIA Hlavná 27
DR. CALIGARI SÓLOVÝ RECITÁL
YUVAL GOTLIBOVICH | VIOLA

09 | 06 | 2012

19:00 | HISTORICKÁ RADNICA Hlavná 59
ROZHOVORY O STRAVINSKOM

20:00 | HISTORICKÁ RADNICA Hlavná 59
**IGOR STRAVINSKIJ
PRÍBEH VOJAKA**
ROBERT ROTH – ROZPRÁVAČ
SILVESTER LAVRÍK – RÉŽIA | IGOR KARŠKO – HUDBNÉ NAŠTUDOVANIE
ZUZANA ZACHAROVÁ – SCÉNA | KRISZTIÁN GERGYE (HU) – CHOREOGRAFIA
ELENA FLÁŠKOVÁ – PREKLAD | JÁN ŠTRASSER – PREBÁSNENIE
KRISZTIÁN GERGYE, IVICA BUČEKOVÁ – TANEC
RONALD ŠEBESTA – KLARINET | PÁL BOKOR (HU) – FAGOT
ZOLTÁN MOLNÁR (HU) – KORNET | BRANISLAV BELORID – TROMBÓN
IGOR KARŠKO – HUSLE | JURAJ GRIGLÁK – KONTRABAS
GERGELY BÍRÓ (HU) – PERKUSIE

kon
ver
gen
cie

HLAVNÝ USPORIADATEĽ A PRODUCENT

Konvergencie – spoločnosť pre komorné umenie

MOJE RUCE JSOU PRÁZDNÉ, ALE MÉ NITRO OPLÝVÁ PLNOSTÍ
MÁ ÚSTA JSOU NĚMÁ, ALE MÁ MYSL VÝSKÁ TOBĚ NA POZDRAV
JE TO JAKO KDYŽ JSME SE SETKALI POPRVÉ
NIC SE NEZMĚNILO A PŘECE JE VŠECHNO JINAK DANIEL RAUS

Čo nové prinášajú práve sa začínajúce Konvergenzie v porovnaní s minulými ročníkmi? Dovoľte mi vrátiť sa na začiatok festivalu v roku 2000, kedy som sólové recitály nezaraďoval do programu vedome. Konvergenzie boli oslavou komornej hudby a záležalo mi na jej zdieľaní viacerými interpretmi. Hoci si myslím, že komunikácia hudobníkov dokáže na Konvergenziách vytvárať stále niečo nové a neopakovateľné, rozhodol som sa po trinástich rokoch vybočiť z obvyklej dramaturgie a otvoriť hudbe na festivale nový priestor: sólový recitál. Všetci pozvaní hudobníci, ktorí sú zároveň pravidelnými hosťami festivalu (ich prítomnosť je preto prirodzená a z mojej strany veľmi vítaná), sú zrelými a vyprofilovanými umelcami, ktorí majú čo povedať. Spája nás nielen spoločná túžba prinášať dobrú, pravdivú a živú hudbu, ale aj vzájomné priateľstvá. Huslista Igor Karško, klaviristka Nora Skuta, klarinetista Ronald Šebesta, akordeonista Boris Lenko, izraelský violista Yuval Gotlibovich i ja vám ponúkame sled sólových recitálov, ktoré v konečnom dôsledku vytvoria spoločný „konvergenčný“ prúd zážitkov a emócií.

Silenzio je koncertom pre tých, ktorí uprostred všadeprítomného hluku okolitého sveta hľadajú v hudbe vnútorné stíšenie. Dve časti z Beethovenových posledných kvartet dopĺňa „ticho“ hudobného sveta Sofie Gubajduliny.

Ozdobou festivalu sú otvárací a záverečný koncert. Netreba veľa slov, stačí zažiť obidva večery priamo na mieste: The Dowland Project s veľkými hudobnými osobnosťami i Stravinského *Príbeh vojaka* v novom slovenskom preklade Eleny Flaškovej a Jána Štrassera a skvelom obsadení. Konvergenzie budú ozajstným sviatkom hudby a ja sa veľmi teším na mojich priateľov hudobníkov i košické publikum.

JOZEF LUPTÁK

THE DOWLAND PROJECT

JOHN POTTER (UK) – SPEV

JOHN SURMAN (UK) – SAXOFÓN, BASOVÝ KLARINET

PROGRAM | „the medieval muse“

Bernart de Ventadorn

– Can vei la lauzeta mover

Anonymus

– O beata infantia (fragment gregoriánskeho chorálu)

Anonymus, Akvitánia

– Ora pro nobis (12. stor.)

Der Kanzler

– Got Schepfer alle dingen (rané 13. stor.)

„from love to lamenting“

Cherubino Busatti (rané 17. stor. – c. 1644)

– Angela siete

John Dowland (1563–1626) – Flow my tears

– Come Again

Giovanni Felice Sances (c. 1600–1679)

– Accenti queruli

Claudio Monteverdi (1567–1643)

– Lamento della ninfa

MILOŠ VALENT (SK) – HUSLE, VIOLA

JACOB HERINGMAN (US/UK) – LUTNA

„from words to music“

Corpus Christi

Man in the moon

I sing of a maiden

„from folksong ...“

fragmenty ľudových piesní

z íberského polostrova

Robert Johnson (c. 1583–1633)

– As I walked forth

„...to art song“

Franz Schubert (1797–1828) – Meine Laute

– Der Leiermann

Čo urobí štvorica hudobníkov – každý s úplne iným hudobným zázemím – s piesňou z 13. storočia, z ktorej sa zachovala iba melodická linka? Odpoveď znie: bude počúvať, improvizovať a ponechá voľný priebeh svojim hudobným asociáciám s vedomím, že výsledkom bude niečo úplne nové. Pre Johna Pottera, dlhoročného člena The Hilliard Ensemble, hudba existuje iba v prítomnosti. „Nič nové pod slnkom,“ môže si pomyslieť niekto. Dôsledky sú však ďalekosiahle ako ukazujú všetky tri albumy súboru The Dowland Project – *In Darkness Let Me Dwell* (ECM, 1999), *Care-charming sleep* (ECM, 2003) a *Romaria* (ECM, 2009). Okrem prirodzenej orientácie v historických štýloch nie je pri tejto hudbe nič viac potrebné. „Ak využijeme možnosť ignorovať historický detail v situácii, keď neslúži našim zámerom v prítomnosti, potom dokážeme obísť muzikologickú ideovú políciu a diskutovať o našich zámeroch priamo s tvorcami, ktorí už dávno nežijú,“ napísal John Potter v knihe *Horizons Touched – The Music of ECM* (Granta, 2007). Repertoár súboru The Dowland Project tvoria piesne od 12. storočia po súčasnosť. Táto atmosférická hudba môže existovať len v interakcii zúčastnených – jedného z popredných svetových hráčov na saxofóne Johna Surmana, lutnistu Jacoba Heringmana a charizmatického huslistu Miloša Valenta, ktorý sa rovnako prirodzene cíti v starej hudbe i v ľudových harmóniách východnej Európy. Je samozrejmé, že nástroje, ktoré títo hudobníci používajú, pochádzajú z rôznych období. No chronológia tu nie je vôbec podstatná: poslucháči tejto originálnej hudby sa ponárajú hlboko do minulosti, no zároveň ostávajú plne v prítomnosti.

HOMO HARMONICUS | BORIS LENKO – akordeón

PROGRAM | Johann Sebastian Bach (1685–1750)

- Prelúdium a fúga g mol WTK II
- Preludium a fuga E dur WTK I

Domenico Scarlatti (1685–1757)

- Sonáta C dur K. 132 L. 457 Cantabile
- Sonáta E dur K. 380 L. 23 Andante comodo
- Sonáta E dur K. 135 L. 224 Allegro

György Ligeti (1923–2006)

- Musica ricercata, výber (1951–1953)

Ladislav Kupkovič (1936)

- Rosenblätter (2011)

Boris Lenko (1965)

- Juta (2010)

John Zorn (1953)

- Road Runner (1986)

Kedysi, asi pred dvadsiatimi rokmi, mi Aleš Bárta na otázku, čo má a čo nemá rád na zvuku organa odpovedal: „*Nemám rád veľký zvuk vo veľkej akustike, ktorý prekryje kresbu a štruktúru skladby a namiesto zrozumiteľnosti organista ohúri obrovským, božím zvukom bez kontúr. A robí to úplná väčšina organistov.*“

Keďže už dlhé roky hľadám podstatu akordeónového zvuku a premýšľam nad tým, ako vlastne znie, ako by mal znieť v mojom podaní a ako znie iným, spomenul som si na Aleša pochopiac, že väčšina akordeonistov sa tiež snaží ohúriť veľkým zvukom. Väčšina nahrávok je vytvorená v kostoloch s veľkým halom, čo mi vadí, lebo nepočujem kresbu a nemôžem vnímať detaily. Okrem toho, organ bol vytvorený pre spojenie s Bohom, ale akordeón?

A detaily... Tie nás prezentujú, odlišujú, prezrádzajú, obnažujú, tvoria. Iste, mám s tým problémy. Používam v zásade základné registre, s ktorými sa ťažko pracuje a zvuková amplitúda je pomerne ohraničená. Platí to najmä pri starej hudbe, kde mi snaha podobať sa organu vyslovene prekáža. V suchej akustike som bezmocný, akordeón nemá rezonanciu. Počúť každý detail, každú nepresnosť i zaváhanie. Na jednom z posledných koncertov Gustava Leonhardta som s úžasom sledoval, aká veľkolepá hudba sa valí z jeho krehučkého čembala. Bez možnosti dynamického stvárňovania, bez forte, obnažené, čisté čembalo v rukách majstra. Taká je moja predstava a túžba. Čistý, obnažený, jemný zvuk akordeónu, odkrytie jeho duše, jeho vnútornej krásy.

SILENZIO

MILAN PAĽA – husle

BORIS LENKO – akordeón

MARIÁN SVETLÍK – husle

PETER VRBINČÍK – viola

JOZEF LUPTÁK – violončelo

PROGRAM | Ludwig van Beethoven (1770–1828)

– Sláčikové kvarteto č. 15 a mol op. 132 (1825)

III. Molto adagio – Andante

„Heiliger Dankgesang eines Genesenen an die Gottheit, in der lydischen Tonart“

Sofia Gubajdulina (1931)

– Silenzio pre bajan, husle a violončelo (1991)

Ludwig van Beethoven

– Grosse Fuge op. 133 (1826)

„Hudba je tichom medzi tónmi.“

CLAUDE DEBUSSY

„Hudba a ticho sú navzájom späté: hudba narába s tichom a ticho je plné hudby.“

MARCEL MARCEAU

Ticho môže v hudbe nadobúdať tisíce podôb a významov. Odmeriava a člení jej plynutie, rozdeľuje i spája. Tóny vznikajú z ticha a opäť v ňom zase doznievajú. Ticho môže byť stíšnením, ktoré vedie k reflexii, no rovnako sa dokáže stať drámou a kričať. Môže byť prekvapením i pointou. Reprezentuje hĺbku, no rovnako ním možno vyjadriť prázdnotu. Hudba narába s tichom a ticho je plné hudby. V roku 1986 mala v západnom Berlíne premiéru symfónia turko-tatárskej skladateľky Sofie Gubajduliny *Stimmen ... Verstommen ... (Hlasy ... Umlčané ...)*. Vyvrcholením skladby sú dva neobvyklé momenty: všetky nástroje orchestra mlčia, no dirigent diriguje ďalej. Ticho, do ktorého všetko ústi, ticho ako symbol ... Gubajduline *Silenzio* prináša o tri dekády neskôr iné ticho – ticho, z ktorého všetko vyrastá. Beethovenove posledné diela vznikali v istom zmysle v podobnom tichu. A možno práve pre toto ticho ostávajú akoby mimo čas i priestor. „*Je v ňom niečo nebeského, viac než ľudská radosť [...] niečo, čo je plodom uzdravenia a úľavy po nesmiernom utrpení,*“ napísal o op. 132 básnik T.S. Eliot. „*Dokonale súčasná skladba, ktorá ostane súčasnou navždy,*“ povedal Igor Stravinskij o Veľkej fúge. „*Posvätná pieseň vďakvyzdania uzdraveného Božstvu ...*“ Hudba a ticho, ktoré liečia.

CLASSIC MALTS | RONALD ŠEBESTA – klarinet

PROGRAM | Igor Stravinskij (1882–1971)
– Tri skladby pre sólový klarinet (1918)

Giacinto Scelsi (1905–1988)
– Ixor (1956)

Salvatore Sciarrino (1947)
– Let me die before I wake (1982)

Karlheinz Stockhausen (1928–2007)
– In Freundschaft (1977)

Steve Reich (1936)
– New York Counterpoint (1985)

Vo svete škótskej „single malt“ (pozn. jednosladovej) whisky sa rozlišuje šesť regiónov výroby tohto jedinečného prejavu škótskej kultúry. Každá z oblastí má svoju whisky reprezentujúcu najtypickejšie vlastnosti „single malt“ daného regiónu. Tento výber je súhrnne nazývaný „classic malts“. Názov dramaturgie dnešného koncertu, ponúkajúcej výber osvedčených diel sólovej klarinetovej literatúry, je teda poetizujúcim pripodobnením. Voľba názvu je zároveň vyjadrením mojej afinity k svetu „single malt“ whisky, ktorá sa vo svojej ušľachtilej komplexnosti stala kultúrnym fenoménom par excellence.

Stravinského *Tri skladby pre sólový klarinet* sú prvým dielom modernej hudby pre klarinet bez sprievodu iného nástroja. Odlišný výraz každej z častí, dosiahnutý prostredníctvom majstrovsky uchopenej zvukovosti nástroja, ale aj úplne neopočúvanej idiomatiky, sú prejavom mozartovského talentu skladateľa, schopného na prvý pokus s bravúrou vyriešiť dovtedy nezadané úlohy. *Ixor* Giacinta Scelsiho je krátkou ukážkou majstrovstva iného veľkého sonoristu 20. storočia, ktorý svoju estetiku čerpal z introvertnej hudby budhistických kláštorov. Do tretice nasleduje výsostne sonoristická skladba *Let me die before I wake* Salvatoreho Sciarinna, predstavujúca odlišný charakteristický typus sonority klarinetu so zmysluplným využitím techniky viaczvukov. *In Freundschaft* Karlheinz Stockhausena je klarinetovým „classic malt“ z opačného pólu. Ide o výsostne štruktúrnu kompozíciu (variačná forma), bez osobitého vcítania autora do špecifik klarinetovej zvukovosti. Pre interpreta predstavuje otázku eventuálneho prispôsobenia zvukového poľa tak, aby nedochádzalo k estetickému nesúladiu medzi silne štruktúrnym charakterom skladby a (niekedy) nadmieru pastorálnym charakterom zvukovosti klarinetu. *New York Counterpoint* Steva Reicha je premietnutím skladateľovho repetitívneho jazyka do média klarinetovej zvukovosti. Koncept skladby pre ansámbl nástrojov rovnakej skupiny spravidla obsahuje úskalie príliš rýchleho vyčerpania poslucháčovej pozornosti z nadužitia danej sonority. Hoci sa pri nástupe niektorých idiémov nevyhol konotáciám s jazzom, Reich celok skladby zvláda rozvinutím sebe vlastnej štruktúry s typickým étosom, ktorý napokon dominuje a zanecháva silný dojem.

„...tak som teda inšpiroval Blocha, aby pre mňa napísal tieto dve diela (1. a 2. suitu). Bloch bol pre mňa prvým skladateľom a ja som mal byť jeho posledným interpretom. (Bloch po skomponovaní týchto suit onedlho zomrel.) Tieto sólové skladby sú krásne napísané, plné výrazu a melodické – klasické v duchu pripomínajúcom Bacha. A možno práve z tohoto dôvodu nedocenené a málo hrávané. Je zvláštne, že niektoré diela neposudzujeme podľa ich vlastných zákonitostí, ale podľa kánonu práve vládnucej módy. Ak by to bolo možné, rád by som urobil malý experiment. Predstavil by som ich na koncertoch ako novoobjavené staré diela anonymného majstra, Bachovho súčasníka. Možno ruského žida, ktorý prišiel niekde z východu, nechal sa ovplyvniť cigánskou hudbou, zavrhol kontrapunkt a oddal sa improvizácii. Verím, že takto by boli Blochove suity objavom storočia.“

YEHUDI MENUHIN O SVOJOM BLÍZKOM PRIATEĽOVI ERNESTOVI BLOCHOVI

COBRA
desi

ODPOVEDE BEZ OTÁZOK | IGOR KARŠKO – husle

PROGRAM | Ernest Bloch (1880–1959)

– Suita č. 1 pre sólové husle (1958)

- I. Prelúdium
- II. Andante tranquillo
- III. Allegro
- IV. Andante
- V. Allegro energico

Ernest Bloch

– Suita č. 2 pre sólové husle (1958)

- I. Energico deciso
- II. Moderato
- III. Andante
- IV. Allegro molto
- V. Melódia: Moderato

Bach-Schnittke-Blacher-Telemann „SONÁTA PASTICCIO“

I. Johann Sebastian Bach (1685–1750)

– Grave zo Sonáty a mol pre sólové husle BWV 1003

II. Alfred Schnittke (1934–1998)

– Fúga pre sólové husle (1953)

III. Boris Blacher (1903–1975)

– Adagio zo Sonáty pre sólové husle (1951)

IV. Georg Philipp Telemann (1681–167)

– Vivace z Fantázie pre sólové husle TWV 54

Prečo odpovede bez otázok? Všetci to dobre poznáme: keď sa nás niekto niečo opýta, často nepoznáme odpoveď. Či už z neistoty, alebo jednoducho preto, že otázky neočakávame. Ak však neprestávame hľadať, môžeme dospieť k odpovediam. Existuje však aj iný druh odpovedí, odpovedí bez otázok. Žijeme, tvoríme, vplývame na svoje okolie a neustále nechtiac odpovedáme, hoci sa nás nikto na nič nepýtal. Odpovedáme, pretože žijeme a reagujeme na veci, vnímame pocity a vlastne všetko vôkol nás. Neodpovedáme len verbálne, ale najmä svojím konaním, tvorbou, životom. Takí sme my ľudia. Tak vnímam aj Blochove *Suity pre sólové husle*. Mladý Ernest Bloch reagoval na pocit, že je nedocenený a vo Švajčiarsku, kde žil označovaný len za „židovského skladateľa“. Odpovedal emigráciou do USA. Cítim však, že počas ťažkej choroby na smrteľnom lôžku odpovedal aj inak: skomponovaním početných suit pre sólové husle, violu a violončelo. To bola jeho odpoveď bez otázok.

Schnittkeho *Fúga*, Blacherovo *Adagio* sú podobnými reakciami na Bachov monumentálny odkaz. Telemannovo *Vivace z Fantázie pre sólové husle* je pre mňa stelesnením onoho menuhinovského „putujúceho žida, ktorý sa nechal inšpirovať cigánskou hudbou.“ Neodvážim sa ale tvrdiť, či toto všetko zmienení skladatelia cítili. Myslím si však, že bez Bachových *Sonát a partít pre sólové husle* by asi tieto diela nevznikli v takej podobe, v akej vznikli. Preto som nahradil tri časti z Bachovej *2. sonáty pre sólové husle* „odpoveďami“ Schnittkeho, Blachera a Telemanna.

A komu odpovedá bez otázok Bach svojimi *Sonátami a partitami*? Historici a bádatelia tvrdia, že to boli sonáty a partyty istého Johanna Paula von Westhoffa. Toľko historici. Môj pocit je, že Bach musel hľadať inšpiráciu v samotnej dokonalosti. To je moja odpoveď na nepoloženú otázku...

CAGE FULL OF MUSIC | NORA SKUTA – klavír

PROGRAM | John Cage (1912–1992)

– Sonáty a interlúdiá pre preparovaný klavír (1946–1948)

Sonáta I	Interlúdium III
Sonáta II	Sonáta IX
Sonáta III	Sonáta X
Sonáta IV	Sonáta XI
Interlúdium I	Sonáta XII
Sonáta V	Interlúdium IV
Sonáta VI	Sonáta XIII
Sonáta VII	Sonáta XIV
Sonáta VIII	Sonáta XV
Interlúdium II	Sonáta XVI

Keď som začiatkom 90. rokov prvýkrát počula na koncerte Cageove *Sonáty a interlúdiá*, bola som fascinovaná krásou a zaujímavým hudobným svetom tohto diela. So zvukom preparovaného klavíra som sa už predtým stretla, dokonca som hrala aj nejaké menšie skladby autora. Zvuk upraveného klavíra teda nebol pre mňa novým, novým bol silný zážitok z nesmiernej farebnej škály, vytvorenej výhradne kombináciou farieb „preparovaných“ a „nepreparovaných“ tónov v jednej skladbe a na jednom nástroji.

Túžila som toto dielo znova a znova počúvať a hrať ho. Až po získaní nôt som však zistila, aké náročné je dosiahnuť v tejto skladbe to, kvôli čomu pôsobí tak upokojujúco, osviežujúco a čisto. Vychádzajúc z presných poznámok a tabuliek preparácie skladateľa (preparovanie nástroja trvá približne dve a pol hodiny) sa vo zvuku nedá získať rovnako krásne znejúci protipól voči „neupraveným“ tónom a klavír pôsobí, akoby bol rozladený. Myslím tým, ak sa PRESNE dodržia Cageove precízne poznámky týkajúce sa časti prípravy preparácie. Jeho špecifikácia sa týka jedného modelu klavíra a osobitých druhov skrutiek (ich dĺžka a hrúbka nie sú uvedené). Každý klavír však znie inak a charakter zvuku sa pri rôznych skrutkách nesmierne mení. A tak nastúpilo hľadanie. Hľadanie komplexného harmonického charakteru diela. Aby všetka nádhera, ktorá sa v skladbe nachádza, vyznela čo najpresvedčivejšie.

Po toľkých rokoch, čo *Sonáty a interlúdiá* hrám na rôznych miestach, sa vo fáze preparácie klavíra vždy dostaví pocit, akoby som bola opäť na začiatku. Vypreparujem, potom ladím, posúvam predmety, mením ich ... *Sonáty a interlúdiá* sú pre mňa dielom, ktoré pôsobí nadčasovo, podobne ako Bachove *Goldbergove variácie*. Pri ich počúvaní sa osvieži myseľ, duša sa prečistí a upokojí. Napriek rôznorodosti jednotlivých krátkych skladieb dielo pôsobí ucelene a má ťažko opísateľný meditatívny účinok.

... PŘICHÁDZÍŠ KE MNĚ VŽDY S NĚČÍM NOVÝM
JAKO ZÁPAD SLUNCE:
UŽ NIKDY SE NEZOPAKUJE
A PŘECE NASTÁVÁ VŽDY ZNOVU A ZNOVU
STÁLOST I NIKDY NEKONČÍCÍ ZMĚNA
PATŘÍ K TVÉ VĚČNÉ PODSTATĚ

DANIEL RAUS

PIATOK | 8. 6. 2012 | 19:30 HOD. VÝCHODOSLOVENSKÁ GALÉRIA

CELLO SOLO | JOZEF LUPTÁK – violončelo

PROGRAM | Ernest Bloch (1880–1959)

– Suita č. 1 pre sólové violončelo (1956)

I. Prelúdium

II. Allegro

III. Canzona

IV. Allegro

Sofia Gubajdulina (1931)

– Desiat prelúdií pre sólové violončelo (1974)

I. staccato – legato

II. legato – staccato

III. con sordino – senza sordino

IV. ricochet

V. sul ponticello – ordinario – sul tasto

VI. flagioletti

VII. al tasto – da punta d'arco

VIII. arco – pizzicato

IX. pizzicato – arco

X. senza arco, senza pizzicato

Vladimír Godár (1956)

– O, crux (1999/2000)

Paul Hindemith (1895–1963)

– Sonáta pre sólové violončelo op. 25/3 (1923)

I. Lebhaft, sehr markiert

II. Mässig schnell, gemächlich

III. Langsam

IV. Lebhaft Viertel

V. Mässig schnell

PREČO BLOCH, GODÁR, GUBAJDULINA, HINDEMITH A MOJE IMPROVIZÁCIE?

Niečo stále a pevné, ale v duchu neustálej zmeny. Alebo naopak: neustála zmena, v duchu niečoho stáleho a pevného... Aj tak by som mohol charakterizovať výber skladieb môjho recitálu. U nás takmer nepoznané *Suity pre sólové violončelo* od Ernesta Blocha, ktoré napísal v posledných rokoch svojho života, prinášajú neustále meniacu sa stálosť a zároveň zrelosť Blochovho hudobného hľadania. Hindemith napísal *Sonátu č. 3 pre sólové violončelo* v podstate za jeden deň. (Piatu časť dokončil neskôr.) Žiada sa vysloviť magické slovo – génus. K tomuto dielu sa vraciam po viac než pätnástich rokoch a je pre mňa niečím stálym a zároveň sa meniacim v čase i priestore. *Desiat prelúdií* Sofie Gubajduliny je neustále sa meniaci hra zvukov, farieb, rytmov, výrazov a nástrojových možností. Godárov *O, crux* je pre mňa dotykem večnej podstaty. Moje improvizácie malým komentárom a dodýchaním hudby, ktorá odznela ... Pozývam vás k spoločnému hľadaniu stálosti prostredníctvom neustálej zmeny – v hudbe 20. storočia pre sólové violončelo (ale aj v živote samotnom).

JOZEF LUPTÁK

PIATOK | 8. 6. 2012 | 21:00 HOD. VÝCHODOSLOVENSKÁ GALÉRIA

DR. CALIGARI | YUVAL GOTLIBOVICH – viola

PROGRAM | György Kurtág (1926)

– Jelek op. 5 (1961)

I. Agitato

II. Giusto

III. Lento

IV. Vivo, Feroce

V. Adagio

VI. Con Slancio, Risoluto

György Ligeti (1923–2006)

– Sonáta pre sólovú violu (1992)

II. Loop

Atar Arad (1945)

– Sonáta pre sólovú violu (1992)

II. Alla Bulgarese

– 12 capriccií pre sólovú violu

Capriccio: Béla

Yuval Gotlibovich

– 1. dejstvo z Kabinetu Dr. Caligariho (2008)

Medzi osobnosti, ktoré ma ako hudobníka najviac inšpirovali, rozhodne patrí violista a skladateľ Atar Arad. Mal som to šťastie študovať u neho v rokoch 2000–2004 na Jacobs School of Music, ktorá je súčasťou Bloomingtonskej univerzity. Podobne ako za dávnych dní Atar v sebe výnimočným spôsobom spája talenty skladateľa a interpreta, čo je výsadou nemnohých, nakoľko cesty komponistu a interpreta sú dnes vnímané ako dve samostatné smerovania. Len málokomu sa podarí, aby sa tieto dva svety navzájom inšpirovali. Atar k takýmto osobnostiam rozhodne patrí a ja mu vďačím nielen za rozvoj svojej muzikality, ale i chápania hudby v širšom kontexte. *Sonáta pre sólovú violu* má biografické črty, viažuce sa k Atarovmu detstvu. Na začiatku i konci *Alla Bulgarese* možno počuť ozveny piesní a vzrušujúcich tancov, ktoré počúval ako syn bulharských imigrantov v Izraeli. Capriccio s podtitulom *Béla* je venované veľkému maďarskému skladateľovi Bélovi Bartókovi. Obe skladby sú prejavom jeho majstrovstva vo violovej kompozícii i improvizácii. Rozhodol som sa kvôli kontextu doplniť tieto skladby Kurtágovými *Jelek* a Ligetiho *Loopom*, teda dielami najvýznamnejších východoeurópskych tvorcov. Hudba k filmu *Kabinet Dr. Caligariho*, ktorej časť zahrám s Jozefom Luptákom, vznikla na objednávku španielskeho festivalu *Are More'* a mala premiéru v roku 2008. Nemecký film z roku 1920 je jedným z prvých hororov a patrí k majstrovským dielam začiatkov kinematografie. Dej je o Dr. Caligari, jeho poslušnom Námesačníkovi, ktorý dokáže vidieť do budúcnosti a obyvateľoch malého nemeckého mestečka, kde sa odohrá séria záhadných vražd.

YUVAL GOTLIBOVICH

PO MESTÁCH,
KDE SA ŽIVOT KRÚTI
CEZ NÁDEJ, ZÁŠŤ A OMYLY,
POD KÔROU VENCOV
V OPŔCHNUTÍ
SPIA SIVÉ, MĹKVE MOHYLY.
ZO ŽIVÝCH LUDÍ
MŔTVI HRDINOVIA.

NÁPISY.
FAKLE.
SOCHY.
KRÍŽE.
ŽIAL AKO PES SLUCHY LÍŽE.
LEN LÍŽ.

VOJTECH MIHÁLIK

SOBOTA | 9. 6. 2012 | 20:00 HOD. HISTORICKÁ RADNICA

IGOR STRAVINSKIJ | PRÍBEH VOJAKA

ROBERT ROTH – rozprávač

KRISZTIÁN GERGYE (HU) – tanec

IVICA BUČEKOVÁ – tanec

RONALD ŠEBESTA – klarinet

PÁL BOKOR (HU) – fagot

ZOLTÁN MOLNÁR (HU) – kornet

BRANISLAV BELORID – trombón

IGOR KARŠKO (SK-CH) – husle

JURAJ GRIGLÁK – kontrabas

GERGELY BÍRÓ (HU) – perkusie

SILVESTER LAVRÍK – réžia

IGOR KARŠKO (SK-CH) – hudobné naštudovanie

ZUZANA ZACHAROVÁ – scéna

KRISZTIÁN GERGYE (HU) – choreografia

ELENA FLAŠKOVÁ – preklad

JÁN ŠTRASSER – prebásnenie

„*Len líž,*“ napísal Vojtech Mihálik v čase, keď sa ešte nezriekal svojej vlastnej tvorby. Hoci to bolo pred vyše polstoročím, bolo to dávno po Prvej svetovej vojne. Dokonca už i tá nasledujúca už bola „uležaná“. Znie to cynicky? Nech. Čo je to proti cynizmu vojen samotných?!

Vypočítavanie veku básnikovho počinu súvisí s dobou prvého uvedenia tohto diela. Stalo sa tak v roku 1918 v Lausanne, dirigoval Ernst Ansermet. V priamej reakcii na vlastne ešte doznievajúce vojnové udalosti kataklizmatických rozmerov. Pôdorys v literatúre aj ľudovej slovesnosti Európanov veľakrát použitého faustovského príbehu premietnutý do pôvodného libreta C.-F. Ramuza umiestnil do centra pozornosti frontového vyslúžilca. Víťaza, či porazeného – to nevieme. Z historickej perspektívy sa toto riešenie tvorcov ukázalo ako nanajvýš prezieravé. Veď ktorá vojna v dejinách bola naozaj víťazná? Sú mená na pomníkoch naozaj menami víťazov? Pozná história hrdinu, ktorý by nebol býval spochybnený? Rečnické otázky. Možno by bolo dobré opýtať sa tých, čo prežili. Tých, ktorí sa vrátili domov. Živí a... možno len nemŕtvi. Žiaden z tých, ktorí sa z vojny vrátili, nemá chuť o tom hovoriť. Málokto má chuť vôbec žiť. Dvadsiate storočie pozná hneď niekoľko stratených generácií. Už aj dvadsiate prvé má svojich veteránov. „Také mladé a také skazené,“ vzdychol by moralista.

Igor Stravinskij a C.-F. Ramuz nevzdychali. Nemoralizovali. Ponúkli svetu prudko stráviteľný *Príbeh vojaka*. Sedem muzikantov, jeden predčítač (resp. traja), tanečník a tanečnica. Možno skôr mímovia. Hudba, slovo a pohyb. Za tých temer sto rokov od času svojho vznik sa dočkali stoviek uvedení po celom svete. Vo svojej dobe to bol popík jak vyšitý. Ale aký! Dokonca aj na Slovensku (preklad a prebásnenie Milan Ferko, dramaturgia Alžbeta Rajterová, rozprávač Gustáv Valach, réžia Vladimír Strnisko, dirigent Ladislav Slovák, Slovenská filharmónia 1982). Pamätám si, čím bola nasýtená oficiálna propaganda tej doby. Bojovali sme za svetový mier. Proti zločinným zámerom svetového imperializmu. Už vtedy sme tušili, že imperializmus je naozaj svetový. A náš boj proti jeho svetovosti zločinný. Uvedenie Stravinského a Ramuzovho diela bolo

v tej atmosfére inscenačným počínom koledujúcim si o vysoko dvihnutý prst vtedajších ideologických mravokárcov. Že ho nezodvihli svedčí len o jednom. Už sa im nechcelo. Boli unavení sami zo seba. Už sa im chcelo ukazovať svetu krajšiu tvár. Dočasne. Vieme, ako to s dočasnou chodí. Aj vojak v našom príbehu išiel k diablove do učenia len na tri dni. Nakoniec z toho boli tri roky. Dnes sa k *Príbehu vojaka* vraciame znova. Znova prekvapuje svojou aktuálnosťou, nadčasovosťou a modernosťou. Okrem hlavných protagonistov má *Príbeh vojaka* ešte jednu dôležitú postavu, je to postava matky. Práve návrat k nej ostáva poslednou túžbou vojaka. Stratil a získal dušu, získal a stratil všetky mysliteľné svetské statky a posty. Túžba vrátiť sa k sebe samému múdrejší o všetko, čo bolelo, dáva nášmu veteránovi bojov o ľudskú dôstojnosť silu nevzdať to. Zároveň ho robí zraniteľnejším. Ako každá túžba. Niekde tu sme našli jadro posolstva *Príbehu vojaka* aj my.

SILVESTER LAVRÍK

PRÍBEH VOJAKA – RAGTIME V ČASE VOJNY

Igor Stravinskij a Charles-Ferdinand Ramuz sa zoznámili v roku 1915, keď sa skladateľ so svojou rodinou ocitol vo švajčiarskom exile a našiel si svoj prvý dlhodobý domov v Morges pri Lausanne. Tu sa stretol s členmi literárnej skupiny frankofónnych švajčiarskych spisovateľov, medzi ktorými bol aj Ramuz a ten sa stal jeho častým hosťom. Skupine išlo, podľa slov Louisa Lavanchyho, o „trúfalo originálne a otvorene drsné“ umenie a záujem o Stravinského, autora neslýchane trúfaleho *Svätenia jari*, bol teda celkom prirodzený. Okolnosti vzniku *Príbehu vojaka* vôbec neboli idylické: Európa sa otriasala vo vojne, v Rusku vypukla revolúcia, skladateľova mladá rodina potrebovala akú-takú finančnú istotu.

Stravinskij mal vtedy iba jeden zaistený príjem z komponovania – objednávku kňaznej de Polignac na zhudobnenie bájky o lišiakovi, kohútovi, kocúrovi a baranovi. Okrem toho, skladateľ pracoval na ľudovej freske *Svadba* pre Ďagileva, na piesňach, zborových skladbách a ľahkých skladbičkách pre klavírne duo, no všetky tieto skladby buď neboli ani zďaleka pred dokončením, alebo to boli drobnosti bez finančného efektu. Na jar roku 1918 sa Stravinskij s Ramuzom pustili do diela pre produkčne nenáročného zájazdového hudobného divadla s malým súborom hráčov a tromi účinkujúcimi. Finančná motivácia mohla vtedy zohrať podstatnú úlohu, no ak autori od projektu naozaj očakávali nejaký podstatný príjem, ich zámer nevyšiel. Premiéra *Príbehu vojaka* sa konala v septembri 1918 v Lausanne iba vďaka mecenášovi Wernerovi Reinhartovi a všetky plánované predstavenia zrušili pre epidémiu španielskej chrípky, ktorá postihla aj samotných inscenátorov.

Námet *Príbehu vojaka*, predstavenia, „ktoré sa má čítať, hrať a tancovať“, dodal Stravinskij: požičal si ho z Afanasievovej zbierky rozprávok a v hrubých obrysoch ho preložil do francúzštiny. Ramuz námet prepracoval do poetického textu s rozprávačom a tromi postavami: vojacom, diablom a princeznou. Hoci Stravinskij sa o diele neskôr vyjadroval vždy s uspokojením a radil ho medzi svoje úspechy, Ďagilev tento projekt (skoncipovaný a zrealizovaný bez jeho pričinenia) celkom ignoroval a, napríklad, Richard Taruskin, muzikológ a odborník na ruskú hudbu, ho považuje za „výplod pomýleného spojenia dvoch talentov v dočasnej oportunistickej aliancii“.

Iní autori zase dielu vyčítajú príliš literárny a moralizátorský text. Parabola o vojakovi, ktorý zapredá dušu diablove za materiálne bohatstvo, uvedomí si svoj omyl, naprávi ho, aby ho onedlho opäť zopakoval túžbou po ešte väčšom šťastí, je všeobecne platným vyjadrením rozpornosti ľudskej duše, jej malosti a veľkosti zároveň. Ruská ľudová legenda, odrážajúca univerzálnu faustovskú tematiku, je predovšetkým *ľudovou* legendou a *Príbeh vojaka* je tiež „pokrvným“ bratom *Lišiaka*, ľudovej veselohry so spevmi; prvky čierneho videnia sveta sú tu prejavom vystihnutia žánru, nie moralizovania.

Príbeh vojaka sa často uvádza aj ako príklad skladateľovho kozmopolitizmu: vedľa seba tu stoja ruské, španielske (*Kráľovský pochod*), argentínske (tango), nemecké (chorál) a jazzové (ragtime) prvky. Arnold Schönberg by asi povedal, že to je slabá stránka diela a mal by pravdu, keby nešlo o Stravinského, ktorého veľkosť spočíva aj v tom, ako dokázal selektovať a štylizovať hudobný materiál do koncízneho a vnútorne bohatého tvaru. Ak Stravinskij vo *Svätení jari* nastolil nový spôsob práce s krátkymi, ľudovo zafarbenými motívmi a s pomocou nadrozmerného orchestra dosiahol ohromujúce zvukové efekty, tu princíp kaleidoskopického radenia motívov aplikoval na strohú sadzbu siedmich sólisticky chápaných nástrojov, čím sa jeho hudba zbavila zvukového „prepychu“, stala sa tvarovo presnejšou a získala tak črty, ktoré sa neskôr stali súčasťou tzv. neoklasicistického štýlu. Skladateľ svoj hudobný materiál destiluje do podoby rýdzich, prostých motívov, ktoré stavia proti sebe v ostro členených hudobných frázach a tie získavajú dráždivosť aj vďaka neustále sa presúvajúcim ťažkým a ľahkým dobám. Filigránska kompozičná práca sa prejavuje aj v prechodoch medzi tromi tancami: znejúca hudba nás „vodí za nos“ a my si ani nevšimneme, že nastala podstatná štruktúrna zmena.

Napriek tomu, že hudobná avantgarda 60. rokov 20. storočia a množstvo „izmov“, ktoré neskôr zaplavili hudobnú arénu, nemali veľa pochopenia pre Stravinského hudobný svet, aj štyridsať rokov po skladateľovej smrti nás jeho hudba priťahuje, hypnotizuje a často aj dojíma. Stravinskij, napriek tomu, že sa dôsledne vyhýbal otvorene emotívnym gestám, totiž do svojej hudby dokázal „prepašovať“ človeka s jeho vznešenou, tragickou i smiešnou existenciou.

PETER ZAGAR

PROFILY INTERPRETOV

Branislav Belorid (trombón, SK) – základy hry na pozaune získal u otca Miroslava Belorida, študoval na Konzervatóriu v Žiline (J. Bukač) a VŠMU v Bratislave (J. Gašparovič). Počas štúdií sa stal laureátom domácich i zahraničných súťaží (Súťaž slov. konzervatórií, Medzinárodná súťaž plechových dychových nástrojov Brno, A. C. T. Competition, Londýn 1997). V r. 1998–2002 bol 1. trombonistom Symfonického orchestra Slov. rozhlasu, s ktorým vystúpil aj ako sólista. Od r. 2003 je členom Slovenskej filharmónie. V sezóne 2006–2007 hostoval v Cape Philharmonic Orchestra v Juhoafrickej republike. Od r. 2007 je um. šéfom jazzového orchestra Slovak Young Swing Generation, v r. 2010 založil Big Band Vysoké školy múzických umení. Hral s významnými slov. telesami (Orchester SND, Cappella Istropolitana, Solamente naturali, ŠKO Žilina, Melos-Ethos Ensemble, VENI ensemble, Big Band Pavla Zajačka, Gustav Brom Big Band, Matúš Jakabčic CZ-SK Big Band a i.), je tiež vyhľadávaným komorným a štúdiovým hudobníkom. Spolupracoval s osobnosťami ako J. Bělohávek, L. Pešek, A. Rahbari, M. Maisky, M. Caballé, A. Bocelli, J. Bartoš, M. Jakabčic, Z. Nagy, M. Legrand, S. Copland a d.

Gergely Bíró (prekusic, HU) – absolvent Hudobnej univerzity F. Liszta v Budapešti a Letných kurzov Novej hudby v Darmstadte. Ako študent bol členom Mládežníckeho orchestra Gustava Mahlera a Pacific Music Festival Orchestra. Pravidelne spolupracuje s Budapešť Festival Orchestra, Symfonickým orchestrom Maďarského rozhlasu, Orchestrom Maďarskej štátnej opery i s Amadinda Percussion Group. Je spoluzakladateľom Orfeo Chamber Orchestra – telesa, ktoré hrá na dobových nástrojoch. Pedagogicky pôsobil na Vysoké hudobnej škole F. Liszta. Od r. 2000 je vedúcim skupiny bicích nástrojov Maďarského národného filharmónického orchestra.

Pál Bokor (fagot, HU) – absolvent Hudobnej univerzity F. Liszta v Budapešti. Od r. 1985 je členom Maďarského národného filharmónického orchestra, od r. 1991 ako vedúci nástrojovej skupiny. V r. 2005 ho ocenili čestným titulom „Orchestraľny umelec roka“.

Krisztián Gergye (tanec, choreografia, HU) – umelecký riaditeľ, choreograf, tanečník a herec, jeden z najoriginálnejších a najvšestrannejších predstaviteľov maďarskej tanečnej scény. Ako 18-ročný sa začal zaoberať tradičným tanečným umením Jávy, kde v r. 1998 získal štipendium na jeho štúdium. Vlastné choreografie vytvára od r. 2001. Spočiatku mali projektový charakter, no momentálne sú súčasťou práce Gergyeovej vlastnej tanečnej skupiny. Od r. 1999 pravidelne spolupracuje so spevákom súčasnej opery Attilom Csabaiom, s ktorého súborom KompMania vystupoval ako tanečník

v r. 1999–2002. V r. 2002–2004 spolupracoval s Pal Frenak Company. Po r. 2006 niektoré z jeho projektov koprodukovalo Stredoeurópske tanečné divadlo. Ako herec a tanečník spolupracoval v r. 2007–2008 s Baroka Theater Company. Od septembra 2008 je členom Maďarského národného divadla, bol menovaný za Umelca roka 2008.

Yuval Gotlibovich (viola, IL) – držiteľ ocenení z mnohých národných i medzinárodných súťaží (o. i. International Lionel Tertis Viola Competition). Ako sólista vystúpil s Jerusalem Symphony, Tel Aviv Soloists, Texas Festival Orchestra a Ostrobothnian Chamber Orchestra. Spolupracuje s renomovanými interpretmi, koncertoval vo Wigmore Hall a v Kennedy Center. Je pravidelným hosťom festivalov Kuhmo, Korsholm, Roundtop, Giverny a Villefavard. Gotlibovich je najmladším profesorom na Indiana University, od budúceho roku bude pedagogicky pôsobiť aj na Conservatorio della Svizzera Italiana a ako asistent Diemuta Poppa na Escuela Superior de Música Reina Sofía. V nedávnej dobe realizoval nahrávky komornej hudby J. Francaixa s Trio di Colore a hudbu k filmu *Kabinet Dr. Caligariho*.

Juraj Griglák (kontrabas, SK) – patrí k rešpektovaným a vyhľadávaným slovenským jazzanom. Ako dvadsiťročný si na pódiu Bratislavských jazzových dní spontánne zadžemoval s fenomenálnym Stanleyom Clarkom, dnes svoj všestranný talent delí medzi klasickú hudbu v Slovenskej filharmónii a domáce i zahraničné klubové aj festivalové pódia. www.jurajgriglak.net

Igor Karško (husle, SK/CH) – prešovský rodák, absolvent AMU v Prahe a Menuhinovej akadémie v Gstaade (Švajčiarsko), v súčasnosti pôsobí ako koncertný majster Luzernského symfonického orchestra a člen komorného komorného súboru The Serenade Trio. Ako koncertný majster barokového orchestra La Scintilla podnikol v r. 2005 turné po USA s Ceciliou Bartoli, s ktorou nahral aj CD *Maria Maribran*. Je zakladateľom zoskupení La Banda Antix a La Gioconda, členom Les Musiciens du Louvre. Pôsobí ako profesor na Musikhochschule v Luzerne. Ako sólista i člen komorných zoskupení koncertoval po celej Európe, je pravidelným hosťom festivalu Konvergencie. Od r. 2010 vedie s violončelistom Thomasom Demengom súbor Camerata Zürich.

Silvester Lavrík (režia, SK) – režisér, dramatik, prozaik, publicista a prekladateľ. Pracoval ako učiteľ, riaditeľ reklamnej agentúry, v r. 2000–2003 bol um. šéfom Mestského divadla Zlín. Dlhodobou spolupracoval so Slovenským rozhlasom, v r. 2005–2009 zastával funkciu

riaditeľa Rádia Devín, v súčasnosti pracuje ako režisér v RTVS. Je autorom viac než troch desiatok divadelných hier, inscenovaných na Slovensku, v Čechách, Srbsku, Poľsku, Maďarsku, Francúzsku a USA, za ktoré získal viaceré ocenenia. Ako režisér spolupracoval so SND, Divadlom SNP Martin, Trnavským divadlom, Divadlom Astorka Korzo 90 Bratislava, Bábkovým divadlom na Rázcestí B. Bystrica, Divadlom Aréna Ostrava (CZ), Jihočeským divadlom České Budějovice (CZ) a Theatre LaMaMa New York (USA). Je držiteľom Ceny Alfréda Radoka (*Katarína, Posledný letný deň*/2005, 2006), Dráma 2000 (*Uschní láska moja*), Tvorivý čin roka (*Zátiešie s matkou, Hájnikova žena*/1998, 2000), Ceny Literárneho fondu (*Žltá žltá lalia, Tichý dom*/2005, 2007) a Nová dráma (*Jurgova Hana*/2008). Knižne mu vyšli tituly *Allegra barbara* (LCA 2002) *Ester a Albatros* (pod menom Hana Naglik, JAGA 2004 – cena MK SR za najkrajšiu knihu roka), *Zlodeji* (LCA 2005), *Perokresba* (LCA 2006, nominácia na literárnu cenu Anasoft Litera 2006), *Villa Lola* (LCA 2004) a monodráma *Hry* (Divadelný ústav Bratislava 2007).

Boris Lenko (akordeón/bandoneón, SK) – absolvent žilinského Konzervatória (A. Pittner) a VŠMU v Bratislave (M. Szőkeová) začal medzinárodnú kariéru úspechmi na súťažiach, najmä víťazstvom v Andrezieux-Bouthéon v r. 1987. V 90. rokoch sa zaradil medzi etablovaných interpretov s pravidelnou koncertnou a nahrávacou činnosťou. Lenko predstavuje typ všestranného hudobníka so záberom od klasického repertoáru, súčasnej hudby, cez rôzne crossoverové projekty (Požoň sentimentál, Phurikane gila, ALEA, Chassidic Songs, Triango). V slov. kontexte vniesol do akordeónového repertoáru viaceré novátorské prvky, najmä uvádzaním diel osobnosti povojnovej americkej a európskej scény (Zorn, Kagel, Lindberg, Klucevsek, Vierk, Berio, Sørensen) či premiérováním a iniciovaním nových slov. diel (Beneš, Zagar, Burlas, Machajdík, Zeljenka, Slezghy, Piaček, Iršaj, Burger, Kupkovič). Vystupuje na festivaloch súčasnej hudby (Večery novej hudby, Melos-Étos). V r. 2001 mal ako prvý akordeonista v histórii BHS celovečerný recitál. O rok neskôr sa predstavil na prominentnom festivale súčasnej hudby Varšavská jeseň. B. Lenko sa stal priekopníkom uvádzania diel A. Piazzollu na Slovensku, v r. 2001 založil komorný súbor ALEA (akordeón, husle, klavír, kontrabas), sústredujúci sa na interpretáciu Piazzolovej hudby. Lenkovo očarenie argentínskym tangom vyúsťilo v posledných rokoch do spolupráce s P. Breinerom v úspešnom projekte Triango. Venuje sa i vlastnej tvorbe, je docentom na VŠMU v Bratislave. Od r. 2008 žije v Mníchove.

Jozef Lupták (violončelo, SK) – jedna z osobností profilujúcich slov. hudobnú scénu. Absolvent VŠMU v Bratislave a Royal Academy of Music v Londýne (R. Cohen). Realizoval viacero CD nahrávok (o. i. Bachove *Suity pre sólové violončelo*, projekt *Cello* spájajúci výtvorné umenie a súčasnú hudbu inšpirovanú tvorbou J. S. Bacha, premiéry diel V. Godára, live záznam recitálu v Londýne), stál pri zrode početných diel súčasných autorov. Je spoluzakladateľom súboru Opera Aperta, iniciátorom a umeleckým riaditeľom festivalu Konvergenie. Pravidelne koncertuje na pódiiach v Európe i zámorí, vedie majstrovské kurzy. Okrem klasickej hudby sa venuje tiež improvizácii a alternatívnym hudobným projektom (o. i. *Chassidic Songs* s akordeonistom B. Lenkom, huslistom M. Valentom a rabinom B. Myersom). Aktuálne pracuje na nahrávke violončelových koncertov, ktoré pre neho skomponovalo päť slovenských skladateľov. V r. 2010 získal Cenu ministra kultúry SR. www.jozefluptak.com

Zoltán Molnár (kornet, HU) – od r. 1989 prvý trubkár Národného filharmonického orchestra v Budapešti. Ako dirigent zodpovedný za hudobné naštudovanie dychových nástrojov pôsobil v Symfonicom orchestri Matáv. Je aktívnym komorným hráčom (s kvintetom plechových dychových nástrojov Akadémia precestoval Európu i Ďaleký Východ, spolupracoval s I. Ellom, G. Lehotkom a A. Virágom) i sólistom (koncerto vo o. i. s Národným filharmonickým orchestrom, Symfonickým orchestrom Matáv, Filharmonickým orchestrom Baden-Baden). Vydal sólové CD v Nemecku a USA.

Milan Paľa (husle, SK) – študoval na konzervatóriu J. L. Bellu v B. Bystrici (P. Strenáčík). Po absolvovaní pokračoval na viedenskej Universitát für Musik und darstellende Kunst a vysokoškolské štúdium ukončil na Janáčkovej akadémii múzických umení v Brne (F. Novotný). Je nositeľom ocenení z domácich a medzinárodných súťaží (Concours Moderne Riga, Súťaž Leoša Janáčka v Brne, Súťaž Bohuslava Martinu, Anglo-Czech-Slovak Trust London a i.), zúčastnil sa viacerých medzinárodných majstrovských kurzov (V. Spivakov, S. Jaroševič a J. Guillou). Ako sólista spolupracoval so štátnou filharmóniou Brno, Slov. filharmóniou, Symfonickým orchestrom Slov. rozhlasu, Rozhlasovým orchestrom v Kyjeve, Petrohradským kongresovým orchestrom, Petrohradským filharmonickým orchestrom, Capella of St. Petersburg a dirigentmi ako Th. Guschlbauer, A. Černušenko, D. Švec, P. Gribanov a i. Koncertoval vo Švajčiarsku, Francúzsku, Rusku, na Ukrajinu, Nemecku, Rakúsku i Malte. V r. 2009 získal Cenu Ludovíta Rajtera za výnimočné interpretačné kvality a ojedinelý prístup k slovenskej hudbe, ktorá si prostredníctvom jeho strhujúceho podania získava pozornosť nielen na domácich, ale aj zahraničných pódiiach.

Robert Roth (herec, SK) – jedna z najvýraznejších osobností slov. divadla. Začínal v Detskej rozhlasovej dramatickej družine, neskôr vystudoval hudobno-dramatický odbor na Konzervatóriu v Bratislave. Od r. 2000 je hercom Činohry SND. V tom istom roku získal nomináciu na ocenenie DOSKY za rolu Ariela v Shakespearovej *Búrke*. V SND hral aj v ďalších Shakespearových hrách (*Antonius a Kleopatra*, *Trojkráľový večer alebo Čo len chcete*), na Shakespearovských slávnostiach v *Kupcovi benátskom* (Gratiano). Stvárnil Jaryho *Tatka Ubu*, za ktorého získal v Česku cenu za herecký výkon, Arthura v Mrožekovom *Tangu*, za Šabrina v adaptácii Dostojevského próz (*Cudzia žena a muž pod posteľou*) bol nominovaný na DOSKY 2006. V r. 2008 získal DOSKY za postavu Hamleta v SND. Je držiteľom Ceny Nadácie Tatra Banky za umenie 2008. Predstavenie Činohry SND *Hollyroth* získalo ocenenia Špeciálna Cena poroty a Cena študentskej poroty na festivale Nová Dráma 2010. Rovnaký titul získal DOSKY 2010 za najlepší mužský herecký výkon a najlepšiu inscenáciu sezóny 2009/2010. V r. 2010 dostal Krišťáľové krídlo v kategórii Divadlo a audiovizuálne umenie. Hráva i mimo domovského divadla: v Gogolových *Hráčoch* či Shepardovej hre *Posadnutí láskou* (Bratislavské mestské divadlo, Divadlo a.h.a.). Účinkoval vo filme Vladimíra Morávka *Hrubeš a Mareš sú kamaráti do dažďa*. Spolupracuje s rozhlasom, načítal román M. Hvoreckého *Eskorta*. Je známym aj ako originálny hudobník.

Nora Skuta (klavír, SK) – zakladajúca členka súboru Opera Aperta patrí v súčasnosti medzi najvýznamnejších medzinárodne aktívnych slov. klaviristov. Je vyhľadávanou komornou i sólovou hráčkou a zanietenou interpretkou súčasnej hudby. Pravidelne vystupuje na medzinárodných festivaloch, v súčasnosti úzko spolupracuje so súborom Österreichisches Ensemble für Neue Musik. V r. 2006 nahrala pre vydavateľstvo Hevhetia na SACD *Sonáty a interlúdiá* Johna Cagea, ktoré vysoko hodnotila domáca i zahraničná kritika. CD bolo v Londýne vybraté do knihy renomovaného kritika BBC Music Magazine Rogera Thomasa *1001 Classical CDs you must hear, before you die*.

Marián Svetlík (husle, SK) – študoval na Konzervatóriu v Žiline a na JAMU v Brne. Zúčastnil sa viacerých domácich i zahraničných kurzov (A. Moravec, M. Jelínek, F. Novotný, S. Jaroševič, B. Henri Van de Velde). Ako sólista účinkoval so ŠKO Žilina a Janáčkovým akademickým orchestrom v Brne. Bol členom sl. kvarteta Icarus Quartet, s ktorým získal viaceré ocenenia na súťažiach komornej hry a členom SKO B. Warchala. V súčasnosti je koncertným majstrom Symfonickeho orchestra Slov. rozhlasu.

Ronald Šebesta (klarinet, SK) – zanietený propagátor súčasnej hudby, rešpektovaný hráč na dobových nástrojoch, vyhľadávaný komorný partner. Študoval na Konzervatóriu a na VŠMU v Bratislave. Počas štúdií absolvoval stáž na Conservatoire de Région v Boulogne. Od r. 1993 je 1. klarinetistom SOSR-u, od r. 1996 aj orchestra Cappella Istropolitana. Sporadicky vystupuje ako sólista so slov. komornými orchestrami. R. 1988 bol spoluzakladajúcim členom VENI ensemble. Dominantnou líniou jeho záujmu je komorná hudba s dôrazom na tvorbu 20. stor. až podnes. V rámci tohoto smerovania sa r. 1997 stal spoluzakladateľom súboru Opera Aperta, je stálym členom improvizáčného zoskupenia DON@U.com. V r. 2004 bol zakladajúcim členom LOTZ tria dobových bassetových rohov 18. storočia, s ktorým nahral dve úspešné CD s dielami Juraja Družeckého a kompozíciami súčasných slov. skladateľov (Hevhetia, Hudobný fond). Od r. 2002 pôsobí na VŠMU ako pedagóg hry na klarinete, kde r. 2007 obhájil doktorandskú prácu so zameraním na zvučnosť klarinetu.

Peter Vrbínčík (viola, SK) – oravský rodák, študoval na Konzervatóriu v Žiline (J. Glasnák) a bratislavskej VŠMU (J. Hošek). Bol hosťujúcim študentom na Hochschule für Musik und darstellende Kunst vo Viedni (T. Kakuska/Alban Berg Quartett), členom Gustav Mahler Jugend Orchestra, The Youth Orchestra of United Europe (C. Abbado), France Youth Orchestra (E. Krivine). Zúčastnil sa majstrovských kurzov u K. Kodouska a S. Palma. V r. 1989–1993 bol členom Slovenskej filharmónie, od r. 1987 pôsobil v súbore súčasnej hudby VENI ensemble, do r. 2003 zastával post 1. violistu v Cappelle Istropolitana. Ako sólista sa predstavil na BHS, so Symf. orchestrom Slov. rozhlasu, Cappellou Istropolitánou a SKO B. Warchala. V súčasnosti je riaditeľom súkromnej hudobnej školy v Jabľovom a pôsobí v súbore starej hudby Solamente naturali, Musica aeterna a Haydn Sinfonietta Wien.

Člen skupiny
e-on

VÝCHODOSLOVENSKÁ
GALÉRIA
KOŠICE

:RÁDIO_FM

:RÁDIO DEVÍN

.týždeň

hudobný život

kam do mesta

UMELECKÝ RIADITEĽ

Jozef Lupták

DRAMATURGIA

Jozef Lupták | Andrej Šuba |
Adrian Rajter | Igor Karško

PRODUKCIA FESTIVALU

Miroslava Vargová

ZOSTAVOVATELIA BULLETINU

Andrej Šuba

GRAFICKÝ DIZAJN FESTIVALU

Zuzana Čičelová

FOTOGRAFIE

Jarmila Uhlíková | Michal Roháč |
Daniel Nagaj | archív festivalu

WWW.KONVERGENCIE.SK

2
k o n v e r g e n c i e
K O N V E R G E N C I E

1
2

FESTIVAL KOMORNEJ HUDBY | BRATISLAVA

17 - 23 SEPTEMBER 2012

05 | 09 | 2012 DESIGN FACTORY VSTUP VOLNÝ
19:00 | **100 YEARS AFTER**
VERNISÁŽ DIEL MILANA ADAMČIAKA SPOJENÁ S KONCERTOM
Z DIEL JOHNA CAGEA (1912–1992) A MILANA ADAMČIAKA (1946)

17 | 09 | 2012 DÓM SV. MARTINA
20:00 **THE HILLIARD ENSEMBLE**
CHRISTOPH POPPEN: MORIMUR

19 | 09 | 2012 KLARISKY
19:00 **OTVÁRACÍ KONCERT**
ALBRECHT | HINDEMITH
21:00 **ODPOVEDE BEZ OTÁZOK**
IGOR KARŠKO - HUSLE | SÓLOVÝ RECITÁL

20 | 09 | 2012 DESIGN FACTORY
18:30 **CAGE FULL OF MUSIC**
NORA SKUTA - KLAVÍR | SÓLOVÝ RECITÁL
20:00 **CELLO SOLO** | SÓLOVÝ RECITÁL
JOZEF LUPTÁK - VIOLONČELO
21:00 **CLASSIC MALTS** | SÓLOVÝ RECITÁL
RONALD ŠEBESTA - KLARINET

21 | 09 | 2012 DESIGN FACTORY
18:00 **DR. CALIGARI** | SÓLOVÝ RECITÁL
YUVAL GOTLIBOVICH - VIOLA
19:30 **CON ARCO**
BENJAMIN SCHMID (AT) - HUSLE
JOZEF LUPTÁK - VIOLONČELO
21:00 **PATRIK SÜSKIND | KONTRABAS**
MARTIN HUBA | MARTIN PORUBJAK - RÉŽIA

22 | 09 | 2012 DESIGN FACTORY
19:00 **HOMO HARMONICUS** | SÓLOVÝ RECITÁL
BORIS LENKO - AKORDEÓN
20:30 **SILENZIO**
GUBAJDULINA | BEETHOVEN

23 | 09 | 2012 DESIGN FACTORY
15:30 **LIVING ROOM MUSIC**
KONCERT PRE DETI | TOMÁŠ BOROŠ
20:00 | DESIGN FACTORY OPEN AIR
ZELENÁ POŠTA
MARIÁN VARGA & PAVOL HAMMEL
FRANTIŠEK GRIGLÁK | FEDOR FREŠO | MARTIN VALIHORA